

Բ. ՏԱՐԻ

ԹԻԻ 1 (15)

ՅՈՒԼԻՍ 1927

ՄԱՐԶԱՆՔ ԹԷ ՄՐՑԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը, ամիս մը առաջ մըրցում մը կազմակերպեց Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան (Հ. Մ. Ը. Մ.) եւ Հայ Մարզականի (Հ. Մ.) ֆութպօլի խումբերուն միջեւ, բաժակ մը յատկացնելու համար լաւագոյնին եւ կերպով մը մօտեցնելու, հաշտեցնելու համար վերոյիշեալ երկու միութիւնները:

Որովհետեւ այդ երկու միութիւնները, որոնցմէ մէկը՝ (Հ. Մ.) անհատական ձեռնարկի մը արգիւնք է, իսկ միւսը ընդհանուր, համազգային ըլլալու յաւակնութիւնը ունի եւ այդ իսկ պատճառով կը վայելէ ժողովուրդին համակրութիւնը, տարիներէ ի վեր կը յոխորտային իրենց խումբերու զօրաւորութեան մասին: Նոյնիսկ իրարու դէմ աշպանելի պայքար մը սկսած էին (մասնաւորաբար Հ. Մ. ր), ֆրանսական մարզական թերթերուն մէջ, որոնցմէ մէկը, եւ կարեւորներէն (l'Echo des Sports), ի վերջոյ հետեւեալ ազգարարութիւնը կ'ուղղէր անոնց.

«Հայերը ընդհանրապէս անտարակոյս շնորհալի անձեր են: Մեզ թող թոյլ տան սակայն զիրենք անհանդուրժելի նկատել մարզական խնդիրներու եւ մասնաւոր ֆութպօլի մէջ: Իրենց երկպառակութեանց չկարենալով տրամադրել մեր

ՀԵՄ
 ԳԵՂԱՍ ՏԵՐ
 ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

սիւնակները, փափկօրէն իրենցմէ կը խնդրենք տարբեր տեղ մը շարունակել իրենց սլաքաբը...»:

Եւ իրօք, փոխանակ զգաստանալու, սլաքաբը փոխադրուեցաւ մարզադաշտին վրայ: Երկու միութիւնները մօտեցնելու նպատակով կազմակերպուած մրցումը, վերջացաւ կռիւով: Կռիւ, ոչ միայն մարզիկներուն, այլ նաեւ հանդիսատեսներուն միջեւ: Դառնութեամբ հետեւեցանք երկու խումբերու համակիրներուն կիրքի, ըսենք ատելութեան եւ չար հրճուանքի պոռթկումներուն, ամէն անգամ որ մէկ կամ միւս խումբը կը պարտուէր կամ կը յաղթուէր:

Եթէ պատահական երեւոյթ մը ըլլար, ուշադրութեան իսկ չպիտի առնէինք: Եթէ նոյնիսկ կռիւով չվերջանար, մըրցումը, գիտական-բժշկական տեսակետէն, պիտի ըլլար պարզ հանդէս-ներկայացում մը, ուր 70-80 մարզիկներ կը մրցին փառքի համար եւ յիսնապատիկ աւելի հանդիսատեսները կը մարզեն... իրենց կիրքերը: Այսչափ միայն:

Կ'արժէ՞ որ Հ. Մ. Ը. Մ.ը ահագին ուժ վատնէ, այս աստիճան բացասական արդիւնք մը ձեռք բերելու համար:

Մեր խօսքը կ'ուղղենք մասնաւորաբար Հ. Մ. Ը. Մ.ին, որ երկրի մէջ ալ գտնուի ան, որովհետեւ Հ. Մ.ը եւ նման մասնակի միութիւնները, անհատական նախաձեռնութեամբ եւ զանազան նպատակներով կազմուած խումբեր են, որոնք ազատ են ըմբռնելու եւ կիրարկելու մարզանքը եւ մարզախաղը այնպէս ինչպէս կ'ուղեն: Հետեւաբար մեզ չեն հետաքրքրեր:

Բայց Հ. Մ. Ը. Մ.ը Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւն ճանցուած եւ սիրուած անունին տակ կը գործէ, եւ իբրեւ այդ, ամէն տեղ ժողովրդին համակրութիւնը կը վայելէ, սարտաւոր է ընդհանուրին միջոցներ եւ պատեհութիւն տալ մարմնակրթութեան հետեւելու:

Արդ, ինչպէս ուրիշ առթիւ ալ ըսած ենք(*), մարմնակրթութիւնը, այնպէս ինչպէս ըմբռնուած է եւ կը կիրարկուի ներկայիս, մարզախաղի (սօրո), մրցումներու եւ մրցանիշ կոտրելու ձեւին տակ, զանազան ժողովուրդներուն եւ անոնցմէ ընդօրինակուելով մեր մէջ, գրեթէ չի նպաստեր հայ սերունդի ֆիզիքական զարգացման, որուն այնքան պէտք ունի. աւելի ճիշդ, մեծ մասը կը զրկէ իսկական մարմնակրթութեան բարիքներէն:

(*) «Բուժանց», Ա. տարի, Թիւ 4

Ֆրանսայի մէջ, ցեղը ֆիզիքապէս զարգացնելու եւ վերանորոգելու նպատակով, թէ անհատները, թէ մամուլը եւ թէ պետութիւնը, նիւթական, բարոյական եւ ֆիզիքական ջանք չնայեցին մարդախաղի (սքոռ) ժողովուրդի լայն խաւերուն մէջ տարածման համար: Եւ սակայն ղեկավար շրջանակները հետզհետէ կը գիտակցին թէ այդ ուղղութեամբ թափուած աշխատանքը շատ քիչ ծառայած է իր նպատակին եւ յանգած է, առառաւելն, ընտրեալ ախոյեաններու փաղանգի մը կազմութեան: Իսկ ժողովուրդին այն մասը որ ամէնէն աւելի պէտք ունէր ֆիզիքական զարգացման—երիտասարդութիւնը—համեմատաբար շատ քիչ օգտուած է անկէ: Փաստ այն որ, զինւորութեան կանչուած երիտասարդներու հարիւրին 50ը միայն ֆիզիքապէս ի վիճակի է իրական զինւորութիւն կատարելու, իսկ մնացեալը, կամ բոլորովին թոյլ ու անպէտ է (հարիւրին 20), կամ առառաւելն զինւորական շատ հանդիսս դործ կրնայ կատարել (ըստ հազարապետ Շառլանի տեղեկագրին):

Այս աննախանձելի արդիւնքին իսկական պատճառը ուղղակի մարդախաղը չէ, այլ այն սխալ ուղղութիւնը որ ներկայիս տրուած է անոր, իբրեւ նպատակ:

Արդարեւ մարդախաղը, ինքնին, մարմնակրթական սքանչելի միջոց մըն է, եթէ իբրեւ այդ անոր հետեւին: Բոլոր անոնք որոնք մարդախաղի հետեւելու միջոցը ունին եւ կը հետեւին, կրնան հպարտանալ իրենց առողջ կազմով:

Բայց մարդախաղը ինքնաբերաբար կը ծնի մրցելու փափաքը, մրցակիցը յաղթելու տենչանքը, որ կը դառնայ հաճոյք մը, փառք մը, եւ, ի վերջոյ, նպատակ մը, աւելի կամ նուազ շեշտուած զանազան ժողովուրդներուն մէջ, համաձայն անոնց հոգեբանութեան: Այս պատճառով ալ մարդախաղը կը հրապուրէ մասնաւորաբար անոնք, որոնք ֆիզիքական ուժ ունին եւ կարող են մրցիլ: Իսկ այս վերջիններն ալ մասնաւորաբար կը հրապուրուին այն խաղերով որոնք ամէնէն աւելի առիթ կուտան մրցելու եւ կը գոհացնեն, ոչ թէ մարզանքի, այլ յաղթելու փափաքն ու փառքը: Տարակոյս չկայ թէ տկարներն ալ, սկիզբը, կը տարուին դէպի մարդախաղը, բայց անխուսափելի մրցումներու ընթացքին կրուած պարտութիւնները, հետզհետէ կը վհատեցնեն զիրենք եւ կը հեռացնեն թէ մարդախաղէն եւ թէ ընդհանրապէս մարմնակրթութենէն:

Այս պայմաններուն մէջ, այսինքն երբ մարզախաղը կը դառնայ ոչ թէ Ֆիզիքական զարգացման, այլ մրցելու, յաղթելու միջոց մը, նոյնիսկ արհեստ մը, ինչպէս է ընդհանրապէս ներկայիս, ան իր նպատակին չի ծառայելու եւ նոյնիսկ ֆնասակար կ'ըլլայ: Որովհետեւ ոչ միայն անմատչելի կը մնայ, իբրեւ մարմնակրթական միջոց, տկարներուն, միջակներուն, Ֆիզիքապէս անբաւական զարգացում ունեցողներուն, այսինքն բոլոր անոնց որոնք ամէնէն աւելի պէտք ունին Ֆիզիքական զարգացումի — սերունդի մը մեծամասնութեան, այլ յաճախ կը տկարացնէ անոնց մէջ մարմնակրթութեան սէրը, եւ զանց առնել կուտայ մարմնակրթական ուրիշ միջոցներ (զանազան խաղեր, մարմնամարզ եւլն.), որոնք նոյնքան կրնան սատարել սերունդի մը Ֆիզիքական վերածնութեան:

Մարզախաղի այս միակողմանի զարգացումին, անոր տրուած սխալ ուղղութեան բերումով է որ այսօր ակնատես կ'ըլլանք, շատ մը ժողովուրդներու եւ հետզհետէ մեր մէջ, այն անբաղձալի երեւոյթին, զորս մատնանշեցինք: Մէկ կողմէ՝ ախոյեաններու փաղանգ մը, միւս կողմէ՝ մարզասէր (.) հանդիսատեսներու ստուար բազմութիւն մը, որ կը բաւականանայ, իբրեւ մարզանք, ծափահարելով իր սիրած ախոյեանները, եւ մըրցումներն ու ողիմպիականները, փոխանակ իրապէս արտայայտելու ամբողջ սերունդի մը Ֆիզիքական զարգացման չափանիշը, կը դառնան սովորական մարզահանդէսներ, ուր խումբ մը մարզիկներ իրենք զիրենք կը ցուցադրեն:

Այս կէտին վրայ է որ կը հրաւիրենք Հ. Մ. Ը. Մ.ի զանազան երկիրներու Մասնաճիւղերուն ուշադրութիւնը: Մեր ուժերը այնքան ալ շատ չեն, որ կարենանք զանոնք վատնել միայն ախոյեաններ պատրաստելով եւ մարզահանդէսներ կազմակերպելով:

Հ. Մ. Ը. Մ.ը պէտք է մարմնակրթութիւնը կազմակերպէ աւելի լայն հիմքերու վրայ, ինչպէս կը տրամադրէ իր ծրագիրը, եւ մասնաճիւղ դարձնէ զայն գաղութներու մէջ Ֆիզիքապէս հետզհետէ փճացող հայ երիտասարդներու մեծամասնութեան: Ամբողջ սերունդն է որ պէտք է մարզուի:

Այս սլայմանով միայն Հ. Մ. Ը. Մ.ը կրնայ ֆնալ իր առաջադրած նպատակի բարձրութեան վրայ եւ իր շուրջ համախումբը բոլոր անհատները եւ միութիւնները որոնք մեր ցեղի Ֆիզիքական վերածնութեան հնհնուքը ունին: